

Skillnader mellan pojkars och flickors läslust av skönlitteratur

En undersökning om hur lärare och elever ser på läsning

Emma Ackehed & Emma Bjelkert

Institutionen för språkdidaktik

Självständigt arbete 15 hp, grundnivå

Språkdidaktik

Vårterminen 2016

Handledare: Karin Lövgren

English title:

Differences between boys and girls around the love of reading fiction

Stockholms
universitet

Skillnader mellan pojkars och flickors läslust av skönlitteratur

En undersökning om hur lärare och elever ser på läsning

Emma Ackehed & Emma Bjelkert

Sammanfattning

Den här uppsatsen behandlar skillnader mellan pojkars och flickors läslust av skönlitteratur. Det finns ett elev-, lärar- och genusperspektiv som genomsyrar hela uppsatsen. Uppsatsen besvarar följande tre frågor. Hur ser läslusten ut hos pojkar respektive flickor? Är svårigheter med läsning korrelerad med läslusten? Vad motiverar till att känna läslust? För att besvara de här frågorna använde vi oss av en kombinerad kvalitativ och kvantitativ analys med hjälp av intervjuer med lärare och enkäter med elever. Resultatet vi har fått visar att det är skillnad på pojkars och flickors läslust då flickor har en högre läslust än pojkar. Flickor läser även mer än pojkar. Vi har belegg för att säga att elever som tycker att det är svårt att läsa ofta samtidigt tycker att det är tråkigt och det beror på att det krävs så stor ansträngning för att lyckas ta sig igenom texten. Det finns flera faktorer som motiverar till att känna läslust. Böcker som intresserar eleven och som är lagom utmanade ger större läslust. Läsande förebilder både i skolan och hemmet bidrar till läslust hos eleven. Utbudet av böcker är en viktig faktor för att eleven ska känna läslust och det är viktigt att det finns ett stort och bra utbud av böcker. Biblioteket är en viktig källa till utbudet.

Nyckelord

Läslust, skönlitteratur, motivation, läsning, genus

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Syfte och frågeställningar.....	1
2. Bakgrund	2
2.1. Skolans styrdokument	2
2.1.1. Skolans värdegrund och uppdrag	2
2.1.2. Övergripande mål och riktlinjer.....	2
2.1.3. Kursplanen i svenska för grundskolan	3
2.2. Teoretiska utgångspunkter	3
2.2.1. Motivation	4
2.2.2. Lev Vygotskij och det sociokulturella perspektivet	4
2.3. Bakgrundsinformation och tidigare forskning	4
2.3.1. Skönlitteraturens betydelse	4
2.3.2. Läslust handlar om viljan att läsa.....	5
2.3.3. Läslusten hos pojkar respektive flickor.....	5
2.3.4. Svårigheter och uppmuntran	6
2.3.5. Läsande förebilder.....	7
2.3.6. Utbud av böcker och bibliotekets roll	7
3. Metod.....	7
3.1. Urval	8
3.1.1. Motivering av urval.....	8
3.2. Genomförande	9
3.3. Bearbetning av material och analysmetoder	9
3.4. Etiska aspekter	10
3.5. Validiteten i kvantitativa och kvalitativa analyser.....	10
4. Resultat	11
4.1. Läslusten hos pojkar respektive flickor.....	11
4.2. Korrelation mellan svårigheter och läslust	12
4.3. Motivation och läslust	13
4.3.1. Svårigheter och uppmuntran	13
4.3.2. Läsande förebilder.....	14
4.3.3. Utbud av böcker och bibliotekets roll	14
5. Diskussion	15
5.1. Läslusten hos pojkar respektive flickor.....	15
5.2. Korrelation mellan svårigheter och läslust	16
5.3. Motivation och läslust	16
5.3.1. Svårigheter och uppmuntran	17
5.3.2. Läsande förebilder.....	17

5.3.3. Utbud av böcker och bibliotekets roll	18
5.4. Metoddiskussion.....	18
5.5. Intressanta spår att undersöka vidare.....	18
6. Referenser	19
Bilaga 1: Brev till målsmän	
Bilaga 2: Intervjufrågor till lärare	
Bilaga 3: Enkätfrågor till elever	
Bilaga 4: Transkribering av intervjuer	
Bilaga 5: Elevsvar från enkäten	

1. Inledning

Vi har gjort en undersökning om elevers läslust av skönlitteratur. Skönlitteratur i den här uppsatsen är avgränsat till den skönlitteratur som är skriven i bokformat. Det är intressant att se skönlitteraturens betydelse för elever idag och få insyn i hur elevers läslust ser ut. Vi vill synliggöra om det finns några skillnader i flickors och pojkars läslust och läsning av skönlitteratur. Uppsatsen kommer att beskriva om läslusten hos elever är kopplad till deras läsförmåga eller om elever som har svårigheter med att läsa ändå kan uppskatta läsning av skönlitteratur. Vi vill få en uppfattning om lärarnas syn på elevers läsning och om den stämmer överens med elevernas syn på sin egen läsning av skönlitteratur. Vi vill också få större förståelse kring läslust och hur lärare arbetar för att väcka läslusten hos sina elever.

Vi har valt att presentera en djup och detaljerad bakgrund då det gäller forskning om läsning. Det här gör vi för att försöka få med olika aspekter kring läslust. Viktigt har också varit att ge ett genusperspektiv då det är stor skillnad på pojkars och flickors läsning. Resultatet och diskussionen i den här uppsatsen tar upp samma områden som bakgrunden och därför är det väsentligt att bakgrunden är bred och djup.

I dagens samhälle har skönlitteraturen fått en underordnad roll till teknikens alla medier, jämfört med vad den tidigare haft och det har påverkat läsningen hos barn negativt då de läser betydligt mindre skönlitteratur (Kåreland, 2005b). Barn läser mindre idag än tidigare men det är framförallt pojkarna som läser mindre. Flickor läser både mer i skolan och på fritiden (Norberg 2003c). Forskning som belyser möjliga förklaringar till de här olikheterna presenteras i uppsatsen.

Chambers (2014) menar att det är i skolan som barnen ska lära sig att älska att läsa. Läraren är viktig för att eleverna ska introduceras in i böckernas värld då alla elever har olika erfarenheter av läsning sedan tidigare. De flesta elever är nyfikna och vill lära och det är viktigt att läraren fångar upp det hos alla elever för att lusten att läsa ska behållas.

I ämnets syfte i svenska ur Läroplanen för grundskolan 2011 står det att: ”Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa...” (Skolverket, 2011b). Citatet är relevant för vår undersökning då det är utgångspunkten i den här uppsatsen som behandlar elevers läslust och läsning av skönlitteratur.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med det här arbetet är att undersöka hur elevers läslust i en årskurs 2 och 3 utformar sig utifrån både lärares och elevers perspektiv. Vi använder oss även av ett genusperspektiv för att belysa skillnader hos pojkar och flickor kring läsning och läslust. Det här området känns relevant att undersöka för vår kommande profession som lärare i förskoleklass till årskurs 3. Det undersöks utifrån följande frågeställningar som kommer att besvaras utifrån intervjuer med två lärare från två olika skolor samt enkätundersökningar med deras elever:

1. Hur ser läslusten ut hos pojkar respektive flickor?
2. Är svårigheter med läsning korrelerad med läslusten?
3. Vad motiverar till att känna läslust?

2. Bakgrund

Här kommer vi börja belysa skolans styrdokument genom citat och koppla dem till egna kommentarer. Sedan tar vi upp våra teoretiska utgångspunkter. Efter det kommer bakgrundsinformation och tidigare forskning som berör läslust, motivation, genus och läsning av skönlitteratur.

2.1. Skolans styrdokument

Nedan kommer vi synliggöra olika delar ur skolans styrdokument tillsammans med våra egna kommentarer. Vi kommer gå igenom skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer och kursplanen i svenska för grundskolan.

2.1.1. Skolans värdegrund och uppdrag

I skolans värdegrund och uppdrag står det: ”Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse.” (Skolverket, 2011a). Genom att läsa skönlitteratur i skolan utvecklar eleverna de här egenskaperna och får chans att utvecklas som individer.

En annan viktig aspekt att följa inom arbetet med elevernas läsning av skönlitteratur utifrån skolans värdegrund och uppdrag är det som står skrivet i nedanstående citat:

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. (Skolverket, 2011a)

Vi tolkar det här som att det är betydelsefullt att pojkar och flickor känner att de får läsa om det som de vill läsa om utan att traditionella könsmonster begränsar dem. Det är därför viktigt att läraren inte delar ut typiska tjej- och killböcker till respektive kön. Istället ska eleverna få välja utifrån intressen och utan att valet av bok blir ifrågasatt av vare sig elever eller lärare. Det här är väsentligt för att tänja på gränserna för vad som är kvinnligt och manligt. Vi anser inte att man ska motverka könsmonstren, om exempelvis en flicka tycker om en typisk flickbok menar vi att hon ska få tycka om den även om det anses tjejigt.

”Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.” (Skolverket, 2011a). Många forskare är överens om att läsning av skönlitteratur är den bästa vägen för att uppnå utvecklingen av språk, lärande och identitetsutveckling.

2.1.2. Övergripande mål och riktlinjer

En av skolans verksamhetsgrunder är att: ”Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.” (Skolverket, 2011a). Den här uppsatsen behandlar läslust hos elever och den här grunden är mycket väsentlig för det här arbetet. Utan att eleverna får utforska, vara

nyfikna och känna lust för att lära skulle troligtvis ingen elev vara motiverad i skolan och definitivt inte vilja läsa skönlitteratur.

En riktlinje som ska följas av alla lärare är att: ”stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan” (Skolverket, 2011a). Det är viktigt att läslusten bevaras och ökar istället för att eleverna tappar motivationen och inte vill läsa. En orsak till det kan vara att de inte litar på sin egen förmåga. Därför är det viktigt att läraren kontinuerligt uppmuntrar eleven i sin läsning.

Eleverna ska få känna sig delaktiga och få göra egna val kring sin läsning för att den ska bli personlig. Kommande citat är en viktig del av elevens inflytande i läsning: ”De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever.”(Skolverket, 2011a).

”Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.”(Skolverket, 2011a). Läsande förebilder både i hemmet och skolan bidrar till elevens lust att läsa, vilket är ett antagande som vi utvecklar senare i uppsatsen.

2.1.3. Kursplanen i svenska för grundskolan

Lgr 11 menar att eleverna ska utveckla sitt språk, tankar och kommunikation genom undervisningen. Forskning som redovisas senare i uppsatsen visar att läsning av skönlitteratur bidrar till denna utveckling. Angående ämnets syfte skriver de:

I undervisningen ska eleverna möta samt få kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen... I mötet med olika typer av texter... ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden. (Skolverket, 2011b)

I det här citatet redogör Lgr 11 för betydelsen för elevernas läsning av olika skönlitterära texter för att få mer förståelse för omvärlden, utveckla sin identitet, samt utveckla sitt språk. Det här kommer också att redogöras för senare i uppsatsen.

Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider och skilda delar av världen. Texter i form av rim, ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Berättande och poetiska texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter (Skolverket, 2011b)

Som vi nämnt tidigare berör vår undersökning elevers läslust och läsning av skönlitteratur. Eftersom läslust inte är något krav finns det inte med i det centrala innehållet från Lgr11. Mycket av det som står i det centrala innehållet för svenska i årskurs 1-3 ur Lgr11 är möjligt att koppla till arbetet med elevers läsning av skönlitteratur. Vi gör därför en begränsning av det vi anser är det mest relevant och har valt följande punkt eftersom den beskriver olika skönlitterära texter som elever ska möta.

2.2. Teoretiska utgångspunkter

Under den här rubriken kommer vi att redovisa motivationsteorin samt Lev Vygotskij och det sociokulturella perspektivet.

2.2.1. Motivation

Motivation kommer från vårt inre. En grundläggande faktor för motivationsteorin är att vi alltid gör det som tillfredsställer oss och våra behov bäst för situationen och tillfället (Glasser, 1996). I och med det här kan man säga att motivation betyder att man känner en drivkraft för det man gör för att komma framåt (Glasser, 1996).

Glasser (1996) menar att en elev som har mycket kontroll och inflytande över sin läsning och tycker att det är roligt får en större motivation än om läraren tar över kontrollen över läsningen. Han tar även upp betydelsen av den inre motivationen som elever i de yngre årskurserna har då de har en längtan exempelvis, att kunna läsa som sina äldre förebilder. Yttre motivation kan vara en belöning som läraren ger i form av beröm.

2.2.2. Lev Vygotskij och det sociokulturella perspektivet

Lev Vygotskij var en pedagog och har haft en viktig roll i den nutida psykologins och pedagogikens utveckling och hans mest kända verk heter *Tänkande och språk* och publicerades år 1934 (Vygotskij, 2001).

Vygotskijs teorier om den proximala utvecklingszonen som också kallas den närmaste utvecklingszonen är det eleven klarar av med hjälp av stöd idag, klarar eleven själv imorgon. För att kunna utvecklas är det viktigt att böckerna som eleverna läser ligger nära elevens nivå för att det inte ska bli för lätt eller för svårt eftersom lärare hela tiden vill att eleverna ska utvecklas och bli bättre med lite hjälp (Vygotskij, 2001).

2.3. Bakgrundsinformation och tidigare forskning

2.3.1. Skönlitteraturens betydelse

Barn läser mindre idag än för några decennier sedan. Men varför är det viktigt att läsa skönlitteratur? Ett vanligt svar är av rent nöje, men det finns även andra skäl. Ett skäl är att det inte finns något annat verktyg som stödjer utvecklingen av språket lika bra som skönlitteraturen. En annan anledning kan vara att man lättare förstår andra människors handlingar och tankar (Norberg, 2003c). Eleverna utvecklar och reflekterar över sina egna idéer och tankar. De blir mer fria när de läser skönlitteratur vilket gör att de blir mer självständiga. Eleverna kan identifiera sig med det de läser vilket gör att förmågan att kunna koppla sin egen värld till någon annans förstärks (Körling, 2003)

”Läsande barn får ett försprång som varar livet ut. Genom litteraturen kan de känna igen sig själva och lära känna andra. De får möjligheten att uppleva och reflektera över många olika människors känslor och tankar” (Nasiell & Bjärbo, 2007, s.16). Ett bevis på det här försprånget är att en sjuårings ordförråd innehåller 5000-7000 ord. En sjuåring som har läst mycket sedan hen var sju år har ett ordförråd på cirka 50 000–70 000 ord medan en sjuåring som inte har läst har ett ordförråd på cirka 15 000-17 000 ord (Nasiell & Bjärbo, 2007).

Läsning av skönlitteratur påverkar också elevernas verbala språkutveckling. Språkutvecklingen stimuleras och utvecklas när eleverna får läsa skönlitteratur vilket är en positiv följd av läsning av skönlitteratur (Rimsten-Nilsson, 1981). Även Kåreland (1994) menar att språket utvecklas i samband med läsningen då eleverna kommer i kontakt med en enorm mängd ord vilket leder till att ordförrådet ökar hos eleven.

2.3.2. Läslust handlar om viljan att läsa.

Det finns en viktig formel som Ingvar Lundbergs tes består av "...Läsningen är en funktion av Avkodning och Förståelse av det lästa: $L = A \times F$. Jag skulle vilja lägga till ett M för Motivation och då få formeln: $L = A \times F \times M$ " (Ahlén, 2003, s.190). L står för läsning, A står för avkodning, F står för förståelse och M står för motivation. Motivation för läsning eller läslust är alltså av största betydelse för att bli en god läsare och vilja läsa.

Äldre generationer kopplar ihop läslust med lusten att studera medan idag handlar läslust om viljan att läsa (Furhammar, 1997).

Den mesta forskningen är överens om att det finns fyra faktorer som motiverar till läsning. Den första är att eleverna som nyss lärt sig att läsa vill använda de kunskaperna de har fått och är därför motiverade till att läsa. Det är viktigt att läraren möter eleven på hans nivå och ger hen rolig och lätt skönlitteratur. Det leder till en fortsatt motiverande läsning (Bamberger, 1975). Att möta eleverna på deras nivå och leda dem framåt kan kopplas till Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 2001). Den andra faktorn som motiverar till läsning handlar om utveckling av förmågor. Eleverna får chans att utveckla sin identitet, inre tankar, empati, fantasi och förståelse för andra människor (Bamberger, 1975). Den tredje är att eleverna blir motiverade när de förstår omvärlden och berikar deras egna kunskaper (Bamberger, 1975). Den fjärde och sista faktorn som motiverar till läsning handlar om att känna igen sig. Eleverna känner igen sig själva i skönlitteraturen och kan koppla det hen läser till egna erfarenheter. Att boken ligger nära eleven är viktigt men också att den är spännande och eleven får chans att leva sig in i fantasins värld (Bamberger, 1975).

Den tidiga läsningen är avgörande för elevers läslust. De tidiga upplevelserna av läsning måste vara positiva för eleverna för att de ska vilja fortsätta läsa. Eleverna behöver mycket uppmuntran och allt läraren lägger märke till kring läsandet bör uppmärksammas positivt. Som lärare behöver man inte ifrågasätta elevernas val av bok vid läsning. Det viktiga är att eleverna läser och att de känner att det är lustfyllt (Körling, 2003).

Läsningen hos eleven ska vara personlig och reflektera vardagen i elevens egna liv. Läsning ska komma naturligt in i vardagen. Elevens egen läsning där tankar och reflektioner uppkommer är värdefullt för läsningens egen skull. Läraren måste släppa kontrollen och låta boken utföra sitt syfte och det här gynnar elevens läslust (Chambers, 1998). Om eleven läser något som känns närliggande och relevant för elevens liv så blir läsningen meningsfull och det gör att eleven känner att det är viktigt att läsa eftersom att eleven får tillbaka något av texten. Det här bidrar till läslust (Fylking, 2003). Om en elev läser en text och blir påverkad av texten som sätter avtryck hos eleven, bidrar det till elevens egen utveckling av sin personliga identitet. Det är avgörande för elevens läslust att skönlitteraturen känns meningsfull (Schmidt, 2013).

2.3.3. Läslusten hos pojkar respektive flickor

Vad skiljer flickors och pojkars läsning åt? Enligt Norberg (2003c) läser alla barn mindre idag än för några decennier sedan men det är framförallt pojkarna som läser mindre. Flickor läser både mer i skolan och på fritiden än pojkarna. Norberg (2003c) fortsätter att berätta att flickor läser mer än pojkar eftersom att pojkar kan få för sig att det är kvinnligt att läsa. Flickor har mer böcker att välja mellan eftersom att många pojkar är rädda för att läsa något som kan klassas som en flickbok. De flesta flickor kan dock läsa något som kan klassas som en pojkbok utan att avskräckas (Norberg, 2003c). Även Kåreland (2005b) menar att pojkar tar ett avstånd från läsning av skönlitteratur och varken läser hemma eller i skolan. Många pojkar anser att läsa är något som bara tjejer ska göra vilket leder till att

pojkar läser mycket mindre än flickor även om de tycker om att läsa. Det här kan kopplas till PISA-undersökningen (Programme for International Student Assessment) som gjordes år 2009 och som redovisar att svenska barns läsförmåga har sjunkit drastiskt de senaste åren. Pojkars lägsta läsnivå är mer än dubbelt så hög som flickornas (Skolverket, 2010).

Flickor vill oftast läsa böcker som de kan känna igen sig i och som de kan identifiera sig med medan pojkar vill läsa mer spännande böcker. Ämnen som ofta berörs i flickornas böcker är kärlek, vänskap eller hästar men de läser också gärna om magi, mysterier och spänning med mera, dock brukar inte läskiga böcker vara vanligt. Vanliga genrer i pojkböcker är bland annat krig, action, äventyr, rysare och sport (Norberg, 2003c).

Kåreland (2005a) berättar att det är viktigt att man tänker på vilka böcker som eleverna erbjuds för att kunna påverka deras uppfattning om genus och tänja på gränserna om vad som är manligt och kvinnligt. Studier visar att barn oftast läser böcker där huvudpersonen är av samma kön som den som läser och pojkars och flickors val av böcker skiljer sig åt. Alltså, flickor läser om flickor och pojkar läser om pojkar. Det här framkommer mest hos pojkar och de föredrar också att läsa skönlitteratur som är skrivna av män. Pojkar har överlag en negativ inställning till läsning av skönlitteratur vilket kan vara en orsak till att de läser mindre (Kåreland, 2005a).

2.3.4. Svårigheter och uppmuntran

I den tidiga skolåldern är det viktigt att läsningen blir automatiserad, alltså att läsningen får ett flyt och att eleven känner läslust. För att träna läsförmågan måste man läsa mycket. Eleven måste läsa 12000–20000 sidor vilket motsvarar ungefär 150 böcker för att bli en god läsare. Därför måste eleverna få tag på spännande och intressanta böcker eftersom att nyfikenhet och läslust är den största drivkraften (Fylking, 2003).

Det är viktigt att barn som har svårigheter med läsandet i början av läsutvecklingen får hjälp snabbt. Annars är risken stor att de stannar kvar på den nivån. Oturligt nog är det de elever som har svårigheter med läsningen som läser minst eftersom att det krävs en större ansträngning för ordavkodning och därför blir det jobbigare och tråkigare att läsa vilket gör att de inte vill läsa. Det är de eleverna som skulle behöva läsa mycket mer för att öva upp sin läsförmåga. Medan de elever som har lätt för att läsa läser betydligt mer eftersom de ser positivt på läsning. Den här skillnaden ökar kraftigt genom skolåren. Det här resulterar i att de svagare läsarna halkar efter medan de starka läsarna drar iväg och denna cirkel blir svårare att bryta. Det finns inga genvägar för att bli en skicklig läsare. Det kräver att man övar på att läsa genom att man läser mycket böcker (Fylking, 2003).

”Får barn uppmuntran och stöd, lagom svåra uppgifter och tid så det räcker, så lyckas de flesta. Det är viktigt att alla gör så gott de kan och får känna – att jag är bra. Jag duger!” (Fylking, 2003, s.35).

För att skapa läslust hos eleverna så är det viktigt att böckerna inte är för svåra att läsa men fortfarande har ett intressant innehåll. Alltså ska språket i boken vara lätt medan innehållet i boken ska vara mer avancerat. Ett sådant innehåll ökar intresset för att läsa och läslusten för skönlitteratur blir större (Rimsten-Nilsson, 1981).

Vissa elever som inte vill läsa har inte känt meningsfullheten med att läsa och tror att de ska läsa endast för att få ett bättre flyt i läsningen. Det är väsentligt att de här eleverna får chansen att möta en bra bok som påverkar eleven och som kan ändra deras inställning till läsning (Schmidt, 2013).

2.3.5. Läsande förebilder

Läsande förebilder som exempelvis föräldrar som själva läser och där böcker är något naturligt och vardagligt ger eleven känslan av att läsning är lustfyllt. Barn som lever i ett hem fullt av böcker och som har läsande förebilder har ofta en glädje för att läsa själva. Barn som inte har de här förebilderna får en större utmaning kring läsning när skolan börjar eftersom att de inte har mött läsning i lika stor utsträckning (Körling, 2003). Man kommer ihåg och är medveten om den tidiga läspåverkan som man utsattes för som barn, till exempel om ens föräldrar eller lärare läste sagor och böcker för en när man var barn. Läsning och skönlitteratur är en stor del av vardagen när man är ett barn (Furhammar, 1997). Det är viktigt att de vuxna läsande förebilderna skapar en positiv och lustbetonad bild av läsning för att skapa läslust (Rimsten-Nilsson, 1981).

2.3.6. Utbud av böcker och bibliotekets roll

Barn som inte tycker om att läsa skönlitteratur är ett stort problem eftersom att läsningen av skönlitteratur är av stor betydelse för skolgången. Men det är problem som är lätt att lösa. Det handlar bara om att hitta den perfekta boken för eleven som väcker läslusten. Ett skolbibliotek som sprider läsglädje och har en miljö som tilltalar eleverna är viktigt för att stimulera till elevernas vilja att läsa (Gagge, 2005).

För att bli en lustfylld läsare kräver det att man har tillgång till böcker i överflöd. Därför är skolbibliotek med kunnig personal och bra böcker en viktig faktor för elevernas läsning. Det är viktigt att böckerna som finns tillgängliga finns på olika svårighetsnivåer så att eleverna kan hitta bra och lämpliga böcker på deras egen läsnivå och inom den proximala utvecklingszonen. Detta för att skapa intresse för böcker och läsning för att alla elever ska bli stimulerade och uppmuntrade i sin läsutveckling. Om det känns roligt att läsa så blir det också lättare att läsa (Fylking, 2003). Böckerna ska vara tillgängliga för barnen och det ska vara lätt att hitta en bra bok som känns lagom tjock, spännande och på rätt nivå för eleven (Ekström & Isaksson, 1997).

I en inspirerande miljö där böcker finns i överflöd och är en integrerad del av vardagen blir det lättare att hitta en bok som ger läsaren den upplevelsen som hen vill ha (Carleson, 2003). Kåreland (2005a) instämmer i det här och skriver att man vill få barnen intresserade av läsning och då måste litteraturen bli en naturlig del av vardagen.

3. Metod

Kvantitativa metoder handlar om att sätta siffror för att mäta sitt resultat (Gustavsson, 2004). Man vill generalisera sitt resultat (Hjerm & Lindgren, 2010). Kvalitativa metoder handlar om att sätta ord på och få en djupare och detaljerad förståelse över sitt resultat (Hjerm & Lindgren, 2010).

Det finns många goda skäl att använda sig av en kombinerad analys med både kvalitativa och kvantitativa metoder. Många forskare menar att det finns goda anledningar till att tolka sitt kvalitativa resultat på ett kvantitativt sätt med siffror för att förenkla och kontrollera vad man faktiskt visar upp i resultatet (Hjerm & Lindgren, 2010).

Utifrån vårt syfte och våra frågeställningar har vi valt att kombinera en kvantitativ och kvalitativ analys (Hjerm & Lindgren, 2010). Det finns sex specifika strategier som Creswell (2003) tar upp för

att visa att kvantitativ och kvalitativ analys kombinerat kompletterar varandra och är bäst lämpade för en viss undersökning. Vi har använt oss av en av hans strategier som heter ”concurrent triangulation strategy”. Den här strategin använder två olika metoder för att synliggöra sina resultat. Målet för forskaren är att få två olika perspektiv på en och samma företeelse (Creswell, 2003). Resultatet från kombinationen av en kvalitativ och kvantitativ metod bekräftar och stärker varandra ömsesidigt (Bryman, 2011). Vi vill visa våra resultat i undersökningen med hjälp av både text och siffror eftersom att vi vill förtydliga resultatet på ett lättöverskådligt sätt.

Vi har använt oss av en kvalitativ semi-strukturerad intervju med de två lärarna. De är semi-strukturerade eftersom vi vill ha en kvalitativ analys och för att vi vill kunna ställa följdfrågor som inte finns med i intervjuguiden beroende på vad de svarar (Dalen, 2008). De här intervjuerna har ljudinspelats och sedan transkriberats och det är en del av det material vi använder oss av i resultatdelen.

En enkät är vanligtvis kvantitativ men vi kommer att använda oss av en kvalitativ och kvantitativ enkät i pappersformat, eftersom de flesta frågorna är öppna. De kvantitativa frågorna har fasta svarsalternativ (Bryman, 2011). Anledningen till att enkäten har två kvantitativa frågor är för att vi vill belysa skillnaden mellan flickor och pojkar, deras åsikt om läsning och få reda på om det är korrelerat med om det är lätt eller svårt att läsa på ett lättöverskådligt sätt, genom en multivariat analys i en korstabell (Hjerm & Lindgren, 2010). Anledningen till att resterande frågor är kvalitativa och öppna är för att vi ska kunna jämföra lärarnas och elevernas perspektiv på läsning och då kräver det lite djupare svar från eleverna.

Vi kommer använda intervjuerna och enkäterna som vårt materialunderlag.

3.1. Urval

Den här undersökningen genomfördes i två skolor. Den ena skolan kallar vi Skola A och den befinner sig i norra Stockholm. Den andra skolan kallar vi Skola B och är belägen i södra Stockholm. I Skola A samt Skola B genomfördes varsin intervju med en klasslärare samt en enkätundersökning med klasslärarens elever i respektive skola. Det är alltså två intervjuer och enkätundersökningar i två klasser som genomförts.

Båda klasserna är heterogena eftersom eleverna i klasserna har olika bakgrund och egenskaper. Det finns ungefär lika många pojkar som flickor. De flesta eleverna i båda klasserna har svenska som modersmål men det finns elever med annat modersmål. Det finns ett fåtal elever i båda klasserna som har diagnoser och några elever som är svaga läsare. I Skola A genomfördes enkätundersökningen i en årskurs 3 med 21 elever och i Skola B genomfördes enkätundersökningen i en årskurs 2 med 22 elever. Lärare A har 16 års pedagogisk erfarenhet och Lärare B har 18 års erfarenhet och båda är behöriga lärare. Båda lärarna är kvinnor och har många års pedagogisk erfarenhet och svenska som modersmål.

3.1.1. Motivering av urval

Klasserna ser väldigt lika ut och det är inte mycket som skiljer dem åt eftersom de är ifrån liknande socioekonomiska upptagningsområden. Det anser vi är av betydelse när vi jämför deras resultat. Det är av vikt att jämförelsen ska synliggöra våra frågeställningar och resultatet ska inte bero på klassernas egenskaper.

Anledningen till att vi har valt en årskurs 2 och årskurs 3 är för att eleverna har kommit igång med sin läsning. Vi anser att intresset för läsning och läslusten kan visa sig i de här årskurserna och därför valde vi inte yngre elever.

Som det står i vår frågeställning vill vi få reda på om lärarens tankar kring elevernas läsning stämmer överens med elevernas tankar kring sin egen läsning och därför är det väsentligt att lärarna och eleverna kommer från samma klass. I och med det här får vi ett lärar- och elevperspektiv på samma fenomen.

Vi använde oss av ett icke-representativt urval som kallas bekvämlighetsurval som vi använt av praktiska skäl där vi har använt oss av våra VFU-handledare (VerksamhetsFörlagd Utbildning) och deras elever (Gustavsson, 2004). I vårt fall undersökte vi lärare och elever från våra VFU-skolor. Vi gjorde det valet delvis på grund av tidsbegränsning men också för att vi vet mycket om klasserna. När vi diskuterade om vilket urval vi skulle göra kom vi fram till att våra VFU-klasser ser väldigt lika ut och att det passar syftet för undersökningen bra. Vi vill inte att kända eller okända faktorer i vårt urval ska göra resultatet mindre verklighetsbaserat men tack vare klassernas lika egenskaper anser vi att resultatet tekniskt sett skulle kunna vara representativt. Tyvärr kan de icke-representativa urvalen inte användas om man försöker göra en generalisering av befolkningen. Vi kan alltså bara uttala oss om det resultat vi får ifrån de här klasserna som vi har undersökt (Gustavsson, 2004).

3.2. Genomförande

Vi utformade våra intervju- och enkätfrågor utifrån tidigare forskning och i relation till syfte och frågeställning. Vi gjorde sedan en pilotstudie då vi intervjuade varandra och svarade själva på enkäten för att se vilka möjliga svar vi kunde få för att se om frågorna var lämpliga att ställa (Bryman, 2011). Vi valde att åka på ett varsitt besök när vi genomförde våra intervjuer och enkätundersökningar. Anledningen till det är för att vi anser att en intervjuare i en intervjusituation ger en trygg och jämbördig maktsituation istället för att ha två intervjuare som kan riskera att avbryta och ta över intervjun plus att intervjupersonen kan känna sig överväldigad.

Båda våra intervjuer och enkätundersökningar genomfördes på samma sätt. Enkätundersökningarna genomfördes först. Vi började med att samla eleverna och gå igenom information som till exempel att enkäten är anonym och att det är frivilligt att delta. Sedan förklarade vi syftet med enkäten och gick igenom frågorna. Därefter undrade vi om någon hade en fråga. Sedan delade vi ut enkäterna och eleverna besvarade dem på sina platser i klassrummet. När eleverna var klara samlade vi in enkäterna och de fick läsa sina skönlitteraturböcker.

När alla eleverna lämnat klassrummet påbörjade vi intervjuerna med lärarna. Båda intervjuerna ljudinspelades och utfördes i klassrummets tillhörande grupprum där vi också förde fältanteckningar. Intervjun med Lärare A tog cirka 50 minuter att genomföra och intervjun med Lärare B tog cirka 40 minuter att genomföra.

3.3. Bearbetning av material och analysmetoder

Det insamlade materialet i form av enkäter sammanställdes (i bilaga 5) och ljudupptagningarna från intervjuerna transkriberades (i bilaga 4). Vi har valt att behålla transkriberingarna som bilagor eftersom de innehåller väldigt intressanta tankar och i den här uppsatsen har vi inte lyckats ta med allt som är intressant på grund av uppsatsens korta omfång. Vi var tvungna att därför avgränsa oss och

endast ha med det mest relevanta för våra frågeställningar i uppsatsen. Vi vill därför ha med bilagorna för att andra som är intresserade av att veta mer om det här området kan titta i bilagorna och dra egna slutsatser och tolkningar.

Enkäterna sammanställdes genom att vi läste igenom enkäterna flera gånger, både genom att läsa allas svar i en fråga i taget men också frågor som var kopplade till varandra till exempel om man tycker om att läsa och om man tycker att det är svårt att läsa. Sedan sammanställde vi alla svar under respektive fråga i ett nytt dokument. Vi har sedan kopplat ihop elevernas och lärarnas svar i resultatet.

Intervjuerna sammanställdes genom en transkribering utifrån ljudupptagningarna och fältanteckningarna. Vi försökte få med ord för ord men vi förfinade språket lite. När vi skrev resultatdelen i uppsatsen utgick vi från transkriberingen. Vi summerade lärarnas tankar och åsikter och valde ut de delar från intervjun som var mest relevanta för vårt syfte och frågeställningen. Vi har använt oss av citat från lärarnas svar under intervjun.

3.4. Etiska aspekter

Vetenskapsrådet (2011) beskriver fyra huvudkrav som ska följas vid en undersökning med andra människor. Det första kallas Informationskravet och innebär att de som medverkar och berörs av undersökningen ska få information om arbetets syfte. Vi har lämnat uppgifter både muntligt och skriftligt till de som är delaktiga i och berörs av undersökningen. Det vill säga, elever, målsmän, rektorer samt lärare. Undersökningens syfte och hur den skulle genomföras framfördes innan undersökningen ägde rum.

Det andra kallas Samtyckeskravet och det går ut på att vi har fått målsmäns godkännande om att deras barn deltagit i enkäten. Eftersom barnen inte är myndiga måste vi ha målsmäns godkännande. Vi har även fått elevernas och lärarnas samtycke till att vara med i undersökningen. Eftersom undersökningen var frivillig kunde de även avbryta sin medverkan när de ville (Vetenskapsrådet, 2011).

Den tredje kallas Konfidentialitetskravet och innebär att inga uppgifter får offentliggöras. Forskaren har en tystnadsplikt kring personerna som deltar. Det har vi följt genom att inga personliga uppgifter sparas eller samlas in genom att undersökningen är helt anonym. Skolan kommer inte heller offentliggöras (Vetenskapsrådet, 2011).

Den fjärde kallas Nyttjandekravet och innebär att insamlad data endast får användas till forskningen. Det följer vi genom att materialet inte kommer att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning, utan bara kommer att användas i den här uppsatsen (Vetenskapsrådet, 2011).

3.5. Validiteten i kvantitativa och kvalitativa analyser

Vi anser att våra valda metoder där vi använt oss av en kombinerad kvalitativ och kvantitativ metod behövs för att understryka vårt resultat och här förklarar vi hur vi har försökt kvalitetssäkra analyserna.

Nedanstående information gäller bara den kvantitativa delen av vårt resultat av enkätundersökningens slutna frågor eftersom reliabilitet och validitet oftast används i kvantitativa analyser där man mäter något (Hjerm & Lindgren, 2010).

Reliabilitet betyder tillförlitligheten i en undersökning och det är alltså kvaliteten på mätningen. En undersökning som har två exakt likadana resultat från två olika undersökningar oavsett vem som har utfört dem innehar en stor reliabilitet (Hjerm & Lindgren, 2010). Därför valde vi att göra varsin undersökning i varsin skola för att inte påverkas av varandra och kunna se likheter och skillnader genom att arbeta kritiskt för att eftersträva en högre reliabilitet.

Validitet innebär hur bra vi har mätt det vi avsett att mäta i sammanhanget (Hjerm & Lindgren, 2010). Genom att använda oss av enkätundersökningar i två klasser som är oberoende av varandra behövde vi få reda på deras åsikter. Vi avsåg att mäta pojkars och flickors skillnader för att belysa om svårigheter gav utslag för läslusten. En enkät är därför det mest lämpade sättet för det och vi eftersträvar hög validitet i vår undersökning.

Nedanstående information gäller bara den kvalitativa delen av vårt resultat av enkätundersökningens öppna frågor samt intervju med lärare.

För att kvalitetssäkra den kvalitativa analysen använde vi oss av fyra begrepp. De här begreppen kallas trovärdighet, originalitet, resonans och användbarhet (Charmaz, 2006). Att vår uppsats innehar trovärdighet innebär att man kan lita på den insamlade datan i vår uppsats. Vi redovisar öppet hur vi har gått tillväga och alla svar vi har fått finns att läsa i bilagorna. Originalitet innebär att det inte finns en annan likadan undersökning som vår och vi har inte härmat eller tagit något ifrån någon annan forskare och sagt att det är våra tankar. Med resonans menar vi att vi redovisar en rimlig, tydlig och rättvis bild av undersökningen. Med användbarhet anser vi att andra forskare och lärare kan ta del av och använda vår undersökning för sitt eget syfte (Charmaz, 2006).

Vi valde att göra intervjuer och enkäter för att få förståelse för elevers och lärares tankar. Därför kunde vi inte göra en observation eftersom att i en observation synliggörs inte tankarna utan bara handlingarna. Vi skulle kunna göra intervjuer med både lärare och elever men vi skulle inte hinna intervju alla elever i klasserna. Om vi bara skulle få ett fåtal intervjuer med eleverna skulle de här eleverna väljas ut av läraren och då skulle det eventuellt bara vara de elever som är intresserade av läsning som skulle medverka. Det skulle finnas en risk för att alla attityder för läsning inte skulle belysas. Vi vill få en bild av hur det ser ut i ett klassrum i Sverige och därför är alla elevers synpunkter och tankar av betydelse.

4. Resultat

Lärare A är klasslärare till Klass A.

Lärare B är klasslärare till Klass B.

4.1. Läslusten hos pojkar respektive flickor

Frågan som besvaras under den här rubriken är:

Hur ser läslusten ut hos pojkar respektive flickor?

Lärare A beskrev hur hon upplevde läslusten hos pojkar respektive flickor. Hon berättade att hon har upplevt från flera tidigare klasser att flickorna generellt har mer läslust än pojkarna. ”Tjejerna blir mer

fångade av en bok och kan glömma bort tid och rum medan för killarna är det mer en aktivitet. Tjejerna längtar till läsningen och vill fortsätta med sin bok och det ser jag inte lika ofta hos killarna.”

Lärare A fortsatte att berätta att flickor vill läsa böcker som är mer verklighetsbaserade, där de kan koppla till sina egna erfarenheter och känna igen sig. Pojkarna vill rymma från verkligheten och läser om äventyr och superhjältar där det är väldigt effektivt, antingen jätteroligt eller jätteläskigt. Flickorna tipsar varandra om böcker och reflekterar över det de läser. Flickorna lever sig in i böckerna på ett annat sätt än pojkarna.

Lärare A menar också att tjejerna har bättre självinsikt kring val av bok än killarna och väljer lagom svåra böcker. Pojkarna väljer ofta antingen för lätta eller för svåra böcker.

Lärare B har både pojkar och flickor som tycker om att läsa i klassen. Men överlag är tjejerna både duktigare och mer intresserade av att läsa. De svagare läsarna i klassen är mestadels pojkar och de har också en lägre läslust än vad flickorna har.

Lärare B har uppmärksammat att flickorna i klassen är mer engagerade i det de läser och lever sig in i fantasins värld genom att leka händelser och karaktärer från böcker. Pojkar är mer intresserade av spel och det kommer fram i deras lekar.

Båda lärarna ansåg att spännande böcker tilltalar både flickor och pojkar och enligt enkätsvaren från eleverna är det de spännande böckerna som de flesta eleverna väljer att läsa. Det är lika många flickor som pojkar som läser skönlitteratur på fritiden.

4.2. Korrelation mellan svårigheter och läslust

Frågan som besvaras under den här rubriken är:

Är svårigheter med läsning korrelerad med läslusten?

FLICKORNAS SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTEN

	LÄTT ATT LÄSA	SVÅRT ATT LÄSA
ROLIGT ATT LÄSA	87%	9%
TRÅKIGT ATT LÄSA	4%	0%

Tabellen redovisar sambandet mellan flickors tankar från Skola A och Skola B om det är lätt eller svårt och om det är roligt eller tråkigt att läsa skönlitteratur.

POJKARNAS SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTEN

	LÄTT ATT LÄSA	SVÅRT ATT LÄSA
ROLIGT ATT LÄSA	65%	10%
TRÅKIGT ATT LÄSA	0%	25%

Tabellen redovisar sambandet mellan pojkars tankar från Skola A och Skola B om det är lätt eller svårt och om det är roligt eller tråkigt att läsa skönlitteratur.

Enligt flickornas tabell kan man se att de flesta tyckte att det är både lätt och roligt att läsa och ingen tyckte att det är svårt och tråkigt. Ett fåtal tyckte att det var svårt och roligt. Något färre elever tyckte

att det var lätt och tråkigt. Pojkarnas tabell visade att de flesta där också tyckte att det var lätt och roligt att läsa. Liknande siffror som flickorna visades på att det är svårt och roligt. Det var dock ingen som tyckte att det var lätt och tråkigt. Den största skillnaden på pojkarnas tabell i jämförelse med flickornas är att en fjärdedel av alla pojkar tyckte att det var svårt och tråkigt att läsa.

Lärarnas tankar om korrelationen mellan svårigheter och läslust såg lite olika ut.

Lärare A berättade att det är olika från elev till elev. En del har ett driv att man verkligen vill lära sig att läsa och förstår att man måste träna på det för att bli bra. Det finns också de som ger upp och som inte har det där drivet. ”En del ser svårigheterna men tänker att de här ska jag minsann klara av och jag måste övervinna de här medan andra ger upp lättare”. Lärare B upplevde att elever med svårigheter måste anstränga sig för att ta sig igenom texten och därför blir inte läsningen rolig. Har man svårt att läsa går man miste om läslusten.

4.3. Motivation och läslust

Frågan som besvaras under den här rubriken är:

Vad motiverar till att känna läslust?

Båda lärarna berättade om de elever som väljer fel böcker och hur viktigt det är med rätt bok och att läsa om det man är intresserad av. Man får ingen läslust av att läsa en bok som man inte tycker om. Det är också viktigt att boken är på rätt nivå. Eleverna svarade i enkäterna att de upplever att läsningen blir tråkig om boken är för svår. Lärare A uttryckte hur hon som lärare försöker motivera elever till att känna läslust:

Om man har en grabb som är jätteintresserad av fotboll eller motor cross så klarar han mycket lättare av att läsa en bok som handlar om det även om den är svår för det handlar om något som han är intresserad av och kan lite om och har förförståelse kring ämnet. En sådan bok skulle han klara av mycket bättre än en enkel bok som han tycker är tråkig. Motivationen är ju drivkraften innan man har den där läslusten. Då gäller det att hitta något som eleverna tycker om att läsa.

Lärare A diskuterade hur hon motiverar sina elever till att läsa genom att prata om varför man ska kunna läsa och veta vad man ska ha läsningen till. Att kunna läsa är en förutsättning för så mycket i livet. För att kunna sätta sig in i saker och andra världar. Utveckla sin inlevelseförmåga, att känna empati, gå i någon annans skor och få förståelse för andra.

4.3.1. Svårigheter och uppmuntran

Lärare A sa att när man väl har fått in flytet och läshastigheten i läsningen och man dessutom har fått en bra läsoplevelse tror hon att det motiverar eleven att vilja läsa mer. Man måste ha fått en positiv läsoplevelse för att tycka att det är roligt att läsa. På olika sätt försöker hon förmedla lusten och glädjen i att läsa och uppmuntra hela tiden.

Lärare B sa att spännande böcker fångar upp elevernas intresse och motiverar dem till att läsa. Eleverna tycker om att läsa böcker som har lagom svårt innehåll och ett lättläst språk. Sådana böcker ökar läslusten hos eleverna.

Båda lärarna tror att en svag läsare som måste anstränga sig för att ta sig igenom en text får för mycket motstånd för att känna läslust. Förståelsen är viktig för att känna läslust. De beskriver att de här

eleverna förlorar förståelsen och sammanhanget i texten när energin läggs på avkodningen. Om man istället kan läsa men man läser mekaniskt utan förståelse blir det alltså inte heller roligt att läsa.

Båda lärarna anser att det alltid finns några som är lättstörda, lätt distraherade och som har svårt att sjunka in i handlingen och i boken. De tycker om att läsa men de måste vara fokuserade på just läsningen, annars kan de uppfatta läsningen som tråkig.

Sedan menade lärarna att det finns de som kämpar och övar men det är fortfarande mycket motstånd i läsningen. Då får man heller ingen läslust eftersom det är för jobbigt och man får inget driv framåt. Eleven kanske också blir lite nedslagen eller stressad av att andra kan läsa de här riktigt roliga böckerna som man kanske själv vill kunna läsa. Antingen blir man sporrad eller nedslagen av vad andra kan när det är väldigt olika nivåer i läsningen hos eleverna.

4.3.2. Läsande förebilder

Båda lärarna ansåg att läsningen hemma och läsande förebilder i hemmet spelar stor roll för läslusten. De elever som kommer i kontakt med böcker och läsning hemma tar med sig det till skolan i form av läslust. De elever som inte får med sig läsningen från hemmet måste skolan kompensera för. Enligt elevernas svar från enkäterna är det många som läser hemma på sin fritid. Lärare A menar också att man som lärare ska vara en läsande förebild i skolan och berättade att hon tycker att det är viktigt att visa eleverna att hon själv är en läsande person och sitter och läser en egen bok tyst vid sitt skrivbord i klassrummet när eleverna läser.

Båda lärarna berättade att man som lärare måste visa att det är viktigt att läsa och att man ger tid till läsningen och inte bara kastar in det när det blir tid över efter en uppgift för då kan man nog minska läslusten hos eleverna. Klass A berättade i enkäterna att de läser varje morgon och Lärare A menade att den tiden är viktig och den tiden flyttar de inte på för att visa hur viktig läsningen är. Klass B skrev i enkäterna att de ofta läser när det blir tid över eller när de är klara med en uppgift men Lärare B önskar att de hade inplanerade lässtunder men hon känner att tiden inte räcker till.

4.3.3. Utbud av böcker och bibliotekets roll

Det är mycket betydelsefullt med ett stort och bra utbud av böcker i skolan och det håller båda lärarna med om. Lärare B sa ”Det gäller att man har bra och roliga böcker, lite fräscha och inte för gamla för dom ser inte så roliga ut.” Både Klass A och Klass B tycker att de har många böcker att välja mellan.

Båda lärarna tycker att biblioteket är en viktig del för att motivera barnen till att vilja läsa. Lärare A berättade att de går till skolbiblioteket varje vecka och man måste se till att det finns bra böcker omkring dem. När eleverna är yngre har hon böcker i klassrummet som exponeras för att locka eleverna till dem. Lärare B har alltid böcker synliga i klassrummet för att eleverna ska se böckerna och för att de ska bli en naturlig del av vardagen.

Lärare B berättade att de har ett skolbibliotek med ett hyfsat utbud och att hon tyckte om att gå till kommunens bibliotek med eleverna och är upprörd över att den situationen har ändrats eftersom att det då blir svårare att hitta många böcker till eleverna.

... nu har ju biblioteket sagt att skolan inte får utnyttja folkbiblioteket för att det ska finnas bibliotek på varje skola, så dom har stått med en hand upp i ansiktet och sagt “du får inte komma in” när jag kommer med barnen och det är jättetråkigt... Om barnen har läsande föräldrar så går dom på biblioteket på fritiden, men i skolan har vi inte den möjligheten.

Lärare A berättade att hon är väldigt lycklig och nöjd över skolbiblioteket och att de sällan går till kommunens bibliotek eftersom utbudet i skolans bibliotek är väldigt stort och bra. De har även ett bra samarbete med skolbiblioteket i klasserna där bibliotekarien går ut till klasserna och ger tips på bra och lämpliga böcker till eleverna. Eleverna får även komma med önskemål på bra böcker som de vill att biblioteket ska köpa in. ”Skolbiblioteket är verkligen jätteviktigt och jag skulle aldrig vilja jobba i en skola utan ett bibliotek. Det måste finnas tillgång till böcker om man vill att eleverna ska läsa.”

5. Diskussion

Vi anser att våra frågeställningar har blivit besvarade med hjälp av intervjuerna med lärarna och enkäterna med eleverna. Vi upptäckte att det som händer i skolorna och i verkligheten stämmer överens med forskning som har tagits upp i bakgrunden. Vi kommer koppla ihop lärarnas och elevernas svar med forskningen i det här avsnittet.

5.1. Läslusten hos pojkar respektive flickor

Frågan vi kommer diskutera under den här rubriken är:

Hur ser läslusten ut hos pojkar respektive flickor?

Norberg (2003c) skriver att läslusten hos pojkar är lägre och att de läser mindre än flickor. Kåreland (2005b) skriver samma sak och att pojkar tar avstånd från läsning av skönlitteratur. Det här kopplar vi till lärarnas svar. Båda lärarna menade att det var generellt stor skillnad i läslust hos pojkar respektive flickor. Flickorna läser betydligt mer skönlitteratur och har en högre läslust än pojkarna.

Norberg (2003c) berättar att flickor läser mer både i skolan och på fritiden och Kåreland (2005b) berättar att de flesta pojkar inte vill läsa varken på fritiden eller i skolan. Vi kopplar de här tankarna till elevernas svar från båda klasserna som visar att det inte är någon synlig skillnad på att flickor läser mer på fritiden än pojkar vilket intressant nog inte alls stämmer överens med forskningen. Anledningen till vårt resultat kan bero på att det är många elever som tycker om att läsa i de här klasserna. Om vi hade varit i en annan skola kunde resultatet ha sett annorlunda ut och stämma mer överens med forskningen beroende på elevernas läslust i den klassen.

Norberg (2003c) menar att flickor oftast vill läsa böcker som de kan känna igen sig i och som de kan identifiera sig med medan pojkar vill läsa mer spännande böcker. Även flickor tycker om att läsa spännande böcker. Lärarna och eleverna på skolorna berättar att spännande böcker är tilltalande för alla. Det gör att forskningen och vårt resultat stämmer överens. Något tydligt som vi märkte i resultatet var att det Norberg (2003c) skriver om att flickor vill läsa böcker som de kan känna igen sig i stämmer väldigt bra överens med lärarnas erfarenheter. Flickorna lever sig mer in i böckernas handling och reflekterar kring böckerna. De blir mer engagerade och iscensätter handlingar och intar roller i leker på rasterna från böcker de läst. Pojkarna håller läsningen mer för sig själva och ser det mer som en aktivitet för sig.

Forskning visar att det är viktigt att läsa böcker på rätt nivå. Den får inte vara för lätt eller för svår för att behålla läslusten (Rimsten-Nilsson, 1981). Lärarna berättar att flickor har lättare att välja rätt nivå på böcker än pojkar. Det kan bero på att flickorna har bättre självinsikt.

Både enligt forskningen och det vi såg i resultatet så är det generellt högre läslust hos flickor och de läser mer. I motsats till forskning visade resultatet att det inte är någon synlig skillnad på om flickor läser mer än pojkar på fritiden eftersom att lika många pojkar svarade att de läser på fritiden.

5.2. Korrelation mellan svårigheter och läslust

Frågan vi kommer diskutera under den här rubriken är:

Är svårigheter med läsning korrelerad med läslusten?

Fylking (2003) skriver att det oturligt nog är de elever som har svårigheter med läsningen som läser minst eftersom att det krävs en större ansträngning för ordavkodning och därför blir det jobbigare och tråkigare att läsa vilket gör att de inte vill läsa. Lärare A menade att det ser olika ut från elev till elev om svårigheten är korrelerad till läslusten. Hon anser att man kan tycka om att läsa även om man har svårigheter ifall man har ett driv och motivation till att vilja lära sig. Det är oftast elever som har svårigheter som får anstränga sig för mycket och då tappar de läslusten. Det håller båda lärarna med om.

I tabellen som finns under rubrik 4.2 är det intressant att se att de flesta pojkar och flickor tycker att det är roligt och lätt att läsa. Den största skillnaden att lägga märke till mellan pojkar och flickor är att i flickornas fall är det 0% som tycker att det är tråkigt och svårt att läsa medan i pojkarnas fall är det 25% som tycker att det är tråkigt och svårt att läsa. Det är intressant att resultatet i tabellerna fick de här siffrorna eftersom det stämmer väldigt bra överens med forskningen och lärarnas tankar. Om man tycker att det är svårt betyder det i de flesta fall att det blir tråkigt eftersom ansträngningen blir för stor. Det är även generellt sätt pojkar som inte tycker om att läsa och tycker att det är svårt och det kan mycket väl bero på att de läser mindre. En annan möjlig tolkning är att flickorna har svårare att erkänna att de tycker att det är svårt på grund av att de ofta har ett behov av att känna sig duktiga och därför kanske inte tabellen visar hur det verkligen ser ut i klasserna även om forskningen överensstämmer med vårt resultat.

5.3. Motivation och läslust

Frågan vi kommer diskutera under den här rubriken är:

Vad motiverar till att känna läslust?

I enlighet med Chambers (1998) ska läsningen hos eleven vara personlig och reflektera vardagen av elevens egna liv och intressen. Fylking (2003) menar att om eleven läser något som känns närliggande och relevant för elevens liv så blir läsningen meningsfull och det gör att eleven känner att det är viktigt att läsa eftersom att eleven får tillbaka något av texten. Det här bidrar till läslust. Lärarna anser att det är väsentligt för läslusten att man läser om det man är intresserad av och att fel böcker som är ointressanta för eleven kan påverka läslusten negativt. Lärare A berättade att elevernas intressen är viktiga att ta tillvara på i bokval. En bok som är svår men som har ett intressant innehåll för eleven kan vara lättare att läsa än en lättläst bok med ett ointressant innehåll. Exempel på intressen som eleverna kan ha är fotboll, motor cross, hästar och vänskap.

Bamberger (1975) beskriver fyra faktorer som bidrar till läslust. Den första är att läraren möter eleven på hans nivå och ger eleven intressant skönlitteratur. Den andra är att eleven får chans att utveckla sin identitet, empati, inre tankar, fantasi och förståelse för andra människor. Den tredje är att få en förståelse för omvärlden. Den fjärde är att känna igen sig själva i det de läser. Lärare A diskuterade hur hon motiverar sina elever till att läsa. Dels att prata om varför man ska kunna läsa och förstå vad man ska ha läsnings till. Att kunna läsa är en förutsättning för så mycket i livet. För att kunna sätta sig in i saker och andra världar. Utveckla sin inlevelseförmåga, att känna empati, gå i någon annans skor och få förståelse för andra.

Vi tolkar det här utifrån forskningen och vårt resultat som att det är viktigt att beakta elevernas intressen vid val av skönlitterär bok. Läsnings har en viktig roll i livet och utvecklar många egenskaper och förmågor hos eleverna.

5.3.1. Svårigheter och uppmuntran

Fylking (2003) berättar att i den tidiga skolåldern är det viktigt att läsnings blir automatiserad och att eleven känner läslust. För att träna läsförmågan måste man läsa mycket. Därför måste eleverna få tag på spännande och intressanta böcker eftersom att nyfikenhet och läslust är den största drivkraften. Det här kopplar vi till Lärare A som berättade att en positiv läsoplevelse efter att eleven har fått in läshastigheten gör att eleverna blir motiverade och vill läsa mer. Man måste ha fått en positiv läsoplevelse för att tycka att det är roligt att läsa. För att få en positiv läsoplevelse är det viktigt att som lärare hela tiden uppmuntra eleverna till att vilja läsa.

Rimsten-Nilsson (1981) skriver att för att skapa läslust hos eleverna är det viktigt att böckerna inte är för svåra att läsa men fortfarande har ett intressant innehåll. Alltså ska språket i boken vara lätt medan innehållet i boken ska vara mer avancerat. Ett sådant innehåll ökar intresset för att läsa och läslusten för skönlitteratur blir större. Lärare B menar att spännande böcker fångar upp elevernas intresse och ger dem läslust. Eleverna tycker om att läsa böcker som har ett intressant innehåll och ett lättläst språk. Lärarnas erfarenheter stämmer överens med elevernas svar för enligt enkäterna blir det tråkigt för eleverna när texten är för svår. Enkäterna redovisar att spännande böcker är den genre som tilltalar eleverna mest.

Vi tolkar resultatet och forskningen som att det är viktigt med spännande böcker där eleverna kan få en positiv läsoplevelse. Det är viktigt att elever får kontinuerlig uppmuntran och det är extra betydelsefullt för elever med svårigheter. Om böckerna är lagom svåra och lätta att läsa blir det högre läslust.

5.3.2. Läsnings förebilder

Körling (2003) berättar att läsnings förebilder som exempelvis föräldrar som själva läser och där böcker är något naturligt och vardagligt ger eleven känslan av att läsnings är lustfyllt. Barn som lever i ett hem fullt av böcker och läsnings förebilder har ofta en glädje för att läsa själva. Barn som inte har de här förebilderna får en större utmaning kring läsnings när skolan börjar eftersom att de inte har mött läsnings i lika stor utsträckning. Rimsten-Nilsson (1981) tillägger att det är viktigt att de vuxna läsnings förebilderna skapar en positiv och lustbetonad bild av läsnings för att skapa läslust. Lärarna berättade hur viktigt det är med läsnings förebilder. Läsnings hemma och läsnings förebilder i hemmet är väsentligt för läslusten. Elever som har föräldrar som läser mycket brukar också själva tycka om att läsa. Det är därför viktigt att det finns läsnings förebilder i skolan och framförallt för de elever som inte har det i hemmet. Elever som inte kommer i kontakt med böcker i hemmet måste få göra det i skolan för att förstå att läsnings är betydelsefullt.

Vi anser att läsande förebilder både i skolan och hemmet har stor betydelse för läslusten. Det här har vi tolkat utifrån det vi har undersökt och läst om i litteraturen. Alla elever har inte läsande förebilder i hemmet och därför är det, precis som lärarna säger, viktigt att läraren måste vara en läsande förebild.

5.3.3. Utbud av böcker och bibliotekets roll

Gage (2005) berättar att ett skolbibliotek som sprider läsglädje och har en miljö som tilltalar eleverna är ytterst viktig för att stimulera till elevernas vilja att läsa. Carleson (2003) menar att i en inspirerande miljö där böcker finns i överflöd och är en integrerad del av vardagen blir det lättare att hitta en bok som ger läsaren den upplevelsen som hen vill ha. Även Kåreland (2005a) skriver att man vill få barnen intresserade av läsning och då måste litteraturen bli en naturlig del av vardagen. Båda lärarna tycker att biblioteket är en viktig del för att motivera barnen till att vilja läsa. Lärare A berättade att de går till skolbiblioteket varje vecka och att man måste se till att det finns bra böcker omkring dem. När de är mindre har hon böcker i klassrummet som exponeras för att locka eleverna till dem. Lärare B har alltid böcker synliga i klassrummet för att eleverna ska se böckerna och för att de ska bli en naturlig del av vardagen. Det är betydelsefullt med ett stort och bra utbud av böcker i skolan och det håller båda lärarna med om. Lärare B menade att det är viktigt att man har bra och roliga böcker, nya lite och inte för gamla. Både eleverna i Klass A och Klass B tycker att de har många böcker att välja mellan.

Både forskning och vårt resultat visar att utbudet av böcker i skolan har stor inverkan på läslusten eftersom när elever läser en bok som de tycker är bra blir det roligt att läsa och den här delen är viktig att beakta för att eleverna ska ha läslust. Gällande utbudet av böcker är det biblioteket som är den största källan till böcker i skolan. Därför är det väsentligt med ett bibliotek med ett stort och bra utbud av skönlitteratur.

5.4. Metoddiskussion

Genom våra metodval känner vi att vi har kunnat besvara våra frågeställningar på ett trovärdigt och relevant sätt. Vi anser att vårt val att använda en kombinerad kvalitativ och kvantitativ analys har varit till stor hjälp för att tolka resultatet och för att se det ur ett helhetsperspektiv. Dock var det svårt att lägga fram resultaten i uppsatsen på ett lättförståeligt och tydligt sätt. I efterhand känner vi att det hade varit lättare att hålla oss till en metod eftersom det blir svårt med den tidsbegränsning och omfånget på uppsatsen att få med allt vi önskat ha med.

Om vi hade gjort det annorlunda hade vi valt att utföra intervjuer även med eleverna för att få en djupare förståelse och mer utvecklade svar av deras intressanta tankar. I enkäterna kunde vi inte ställa följdfrågor till deras svar. Det hade kanske även varit lättare att tyda deras svar i en intervju då man hade kunnat sammanfatta det eleven sagt och få bekräftat att man förstått eleven rätt. Anledningen till att vi inte kunde göra på det sättet är på grund av tidsbristen. För att kunna intervju tillräckligt många elever för att kunna se ett tydligt samband och mönster mellan eleverna. Om vi hade gjort intervjuer hade vi fått tydligare och djupare svar från eleverna. Vi anser att vi fick lite att utgå ifrån från eleverna i jämförelse med lärarna och det gör att elevperspektivet i vår uppsats inte kommer fram lika genomgående som lärarperspektivet.

5.5. Intressanta spår att undersöka vidare

Om vi skulle undersöka vidare på det här spåret skulle vi vilja veta mer om elevernas tankar. Anledningen till det är att vi har mycket om de vuxnas tankar, både forskning och verksamma lärare

men dock inte om de aktörer som det verkligen gäller, nämligen eleverna. Vi vill undersöka samma frågeställningar men med bara elevernas tankar kring deras läsning och läslust för att komplettera den här uppsatsen. Det skulle vara intressant och nyttigt för oss att få en större inblick i elevernas tankar om läsning och läslust eftersom det är de som vi ska utgå ifrån i läsundervisningen i vårt framtida läraryrke.

Ett annat spår som skulle vara intressant att undersöka vidare är skönlitteraturens underordnade roll till tekniken och hur man som lärare kan använda sig av teknik för att öka läslusten av skönlitteratur.

6. Referenser

- Ahlén, B. (2003). Vem behöver lättlästa böcker och vad är en lättläst bok?. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten.* (s. 190 -199.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Bamberger, R. (1975) *Promoting the reading habit.* Reports and Papers on Mass Communication, No 72. Unesco.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder.* (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Carleson, V. (2003). Pojkars och flickors läsning: Inspirera till läsande. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten.* (s. 58 -60.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Chambers, A. (2014). *Böcker inom och omkring oss.* ([Ny utg.]). Stockholm: Gilla böcker.
- Chambers, A. (1998). *Böcker inom oss: om boksamtal.* ([Ny utg.]). Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: a practical guide through qualitative analysis.* London: sage.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches.* (2. ed.) Thousand Oaks: Sage.
- Dalen, M. (2008). *Intervju som metod.* (1. uppl.) Malmö: Gleerups utbildning.
- Ekström, S. & Isaksson, B. (1997). *Bildglädje & läslust.* Stockholm: En bok för alla.
- Furhammar, S. (1997). *Varför läser du?.* Stockholm: Carlsson.
- Fylking, E. (2003). Om läs- och skrivutveckling. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten.* (s. 26 -37.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Gagge, S. (2005). Skolbiblioteket är hjärtat. Norberg, I. (red.). *Läslust och läslist: idéer för högstadiet och gymnasiet.* (s. 7 -24.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Glasser, W. (1996). *Motivation i klassrummet.* Jönköping: Brain Books.
- Gustavsson, B. (red.) (2004). *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen.* (3., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hjerm, M. & Lindgren, S. (2010). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys.* (1. uppl.) Malmö: Gleerup.

- Kåreland, L. (1994). *Möte med barnboken: linjer och utveckling i svensk barn- och ungdomslitteratur*. Stockholm: Natur och kultur.
- Kåreland, L. & Lindh-Munther, A. (2005a). Förskolan som litterär miljö. Kåreland, L. (red.). *Modig och stark - eller ligga lågt: skönlitteratur och genus i skola och förskola*. (s. 77 -112.) Stockholm: Natur och kultur.
- Kåreland, L. (2005b). Inledning. Kåreland, L. (red.). *Modig och stark - eller ligga lågt: skönlitteratur och genus i skola och förskola*. (s. 9 -24.) Stockholm: Natur och kultur.
- Körling, AM. (2003). Läsning från början. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten*. (s. 10 – 25.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Nasiell, A. & Bjärbo, L. (red.) (2007). *Boken om läslust: en handbok om att väcka ungas läsintrasse, 7-15 år*. (1. uppl.) Stockholm: Barnens bokklubb.
- Norberg, I. (2003a). Förord. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten*. (s. 7 -9.) Lund: Bibliotekstjänst.
- Norberg, I. (2003b). Läsning av skönlitteratur. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten*. (s. 92 -108.) Lund: Bibliotekstjänst
- Norberg, I. (2003c). Pojkars och flickors läsning: Pojkars och flickors läsning idag. Norberg, I. (red.). *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten*. (s. 60 - 80.) Lund: Bibliotekstjänst
- Rimsten-Nilsson, K. (1981). *Barnböcker och läslust*. Göteborg: Stegeland
- Schmidt, C. (2013). *Att bli en sån' som läser: Barns menings- och identitetsskapande genom texter*. Avhandling, Örebro universitet, Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap. Hämtad 20-04-2016 från: <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:656947/FULLTEXT02.pdf>
- Skolverket (2010). *Rustad att möta framtiden. PISA 2009 om 15-åringars läsförståelse och kunskaper i matematik och naturvetenskap*. Rapport 352. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2011a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket. Hämtad 20-04-2016 från http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan#anchor_3
- Skolverket (2011b). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket. Hämtad 20-04-2016 från: <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/svenska>
- Vetenskapsrådet (2011) God forskningssed. Vetenskapsrådet (2011). *Codex: regler och riktlinjer för forskning. Forskningsetiska regler och riktlinjer*. Stockholm: Vetenskapsrådet. <http://www.codex.vr.se>.
- Vygotskij, L.S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Bilaga 1: Brev till målsmän

Godkännande om tillstånd för att ert barn kan delta i en anonym enkätundersökning inom ramen för ett självständigt arbete vid lärarutbildningen vid Stockholms universitet

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Stockholms universitet. Vi ska skriva vårt första självständiga arbete som berör ämnet: elevers läslust.

Arbetets syfte är att få reda på hur elevers läslust och läsning ser ut och arbetet pågår fram till 3 juni.

För att kunna skriva uppsatsen behöver vi samla in material genom en frågeenkät med eleverna i klassen. Vi uppskattar om så många som möjligt svarar på frågorna i enkäten som kommer att utföras under skoltid den 15/4. Frågorna kommer behandla om eleverna tycker om att läsa, vad som är roligt och tråkigt, om det är svårt att läsa och så vidare

Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i vår enkätundersökning. Alla elever kommer att vara anonyma. De skolor och klasser som finns med i vår undersökning kommer inte att namnges eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Barnet kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning, utan kommer bara användas i den här uppsatsen.

Vad vi behöver är ett godkännande från er som ni meddelar till klassläraren via mail så snart som möjligt men senast den 14/4, om ert barn får medverka i enkätundersökningen eller inte.

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta klassläraren.

Med vänliga hälsningar,

Emma Ackehed & Emma Bjelkert

Handledare för undersökningen är Karin Lövgren, lovgren.karin@gmail.com

Kursansvarig lärare är universitetslektor och biträdande prefekt: AnnaCarin Billing, Stockholms universitet, Institutionen för språkdidaktik. annacarin.billing@isd.su.se

Bilaga 2: Intervjufrågor till lärare

1. Tycker dina elever om att läsa skönlitteratur?
- Vilken slags litteratur? Vilka böcker?
2. Vad är det som gör att eleverna tycker om att läsa?
3. Vad är det som gör att eleverna inte tycker om att läsa?
- Kan samma elev ibland tycka om att läsa och ibland inte? När? Hur? Vad beror det på?
4. Anser du att elever med svårigheter kring läsning tycker mindre om att läsa, i sådana fall hur då?
- Vilka svårigheter finns i klassen?
5. Är det något annat som du uppmärksammat som kan ge lägre läslust hos eleverna?
6. Ser du några skillnader mellan pojkars och flickors läsning?
7. Hur arbetar ni med läsning i klassen?
8. Hur motiverar du dina elever till att läsa?
9. Hur väcker du läslusten hos eleverna?
10. Hur ser utbudet av skönlitteratur ut?
- Hur ser samarbetet med biblioteket ut?
11. Har du något du vill tillägga?

Bilaga 3: Enkätfrågor till elever

Besvara dessa frågor så ärligt du kan. Skriv tydligt!

Enkäten är anonym och ingen kommer därför veta vem som har svarat på frågorna.

1. Är du kille eller tjej?

2. Tycker du om att läsa böcker? Ja eller nej?

3. När läser ni böcker i skolan?

4. Läser du böcker på din fritid?

5. Vad är kul med att läsa?

6. Vad är tråkigt med att läsa?

7. Tycker du att det är svårt att läsa? Ja eller nej?

8. Vad tycker du om att läsa för böcker?

9. Har du många böcker att välja mellan?

10. Vad skulle göra att läsningen blir roligare?

11. Är det något annat du vill berätta?

Bilaga 4: Transkribering av intervjuer

Lärare A är klasslärare till Klass A.

Lärare B är klasslärare till Klass B.

Intervju med lärare

1. Tycker dina elever om att läsa skönlitteratur?

- Vilken slags litteratur? Vilka böcker?

Lärare A -Ja, med undantag för kanske 2 eller 3 elever som inte har kommit in i läsluststadiet. Annars tycker jag att de är ovanligt pigga på att läsa och de allra flesta tycker om att läsa. De tipsar varandra om böcker och gillar att gå till biblioteket.

Det går väldigt mycket i vågor om vad de tycker om att läsa. Förut var det mycket *LasseMaja* som var jättepopulära i årskurs 1 och 2 för eleverna. De läser fortfarande serier nu i årskurs 3, men det ska vara spännande och lite läskigt. Många tjejer läste mycket hästböcker i årskurs 2 men de har också gått över till de mer spännande böckerna nu.

Lärare B - Jag har en klick som älskar faktaböcker, men ja dom gillar att läsa skönlitteratur. I alla fall dom flesta, dom som har kommit en bit i läsningen. När vi har tystläsningen sitter dom flesta och läser, sen finns det alltid en klick som har lite svårt att komma till ro och hitta något som dom tycker passar.

Just nu är det fokus på *LasseMaja* och *Nelly Rapp*, och sen den här serien *Jack* av Martin Olczak. Vi hade den som högläsningsbok, och den handlar om vålnader, spöken och liknande i Stockholms trakten, och så är det ganska lättläst. Efter högläsningen av första serien så har dom hakat på dom andra serierna där man får följa samma personer fast i en annan serie. Sen har vi även en lättläst och kort bok som heter Rolf, (läraren tar fram boken ur en bokhylla och visar mig) den är ganska rolig och blir lite skojig att läsa. Det blir lite tokigt och lite dråpligt i dom böckerna, och dessa gillar både killar och tjejer.

Sen har vi några som älskar lite fantasy med älvor och sånt, och det är bara flickor som gillar det. Dom gillar det jättemycket, och leker även det på rasterna. Sen tycker några tjejer även om hästböcker, typ Sigge och liknande.

2. Vad är det som gör att eleverna tycker om att läsa?

Lärare A - För det första tror jag att de behöver få ett flyt i läsningen. Jag tror inte att det är särskilt kul att läsa förrän man fått upp lite läshastighet så man faktiskt kan läsa det man vill läsa. I början då är det ju så att då får man ta det som man klarar av att läsa och det kanske inte är det som eleven egentligen vill läsa. Men sedan när man väl har fått in flytet och man har läst en bra bok så man har fått den här bra läsoplevelsen så tror jag att det triggas en att vilja läsa mer. Ofta väljer de en bok som kommer i en serie och då längtar de tills de får läsa nästa bok. Men man måste ha fått en bra läsoplevelse för att tycka att det är roligt att läsa.

Lärare B - Alla är väldigt förtjusta i att sitta i det här grupprummet (intervjun utförs i det nämnda grupprummet) och i den här soffan, eller ligga på madrasser och gosa in sig lite. Det är väldigt poppis och gör så att eleverna tycker om lässtunderna. Dom sjunker liksom in i boken och handlingen då, i alla fall dom som har kommit en bit i läsningen. Dom som är lite svagare i sin läsning är lite mer lättstörda och klarar inte av det på samma sätt, fokusen hamnar liksom inte riktigt på boken.

När eleverna är klara med en uppgift så är det många som väldigt gärna vill sätta sig och läsa när resten jobbar klart med uppgiften. Många tycker om, och väljer böcker som är lite spännande, det drar litegrann att få fortsätta i handlingen och undra vad som ska hända och så. Det har kommit ganska många såna böcker, efter *LasseMaja* som kanske startade upp det hela. Dom böckerna fångar barnen och deras intresse för att läsa men ändå med ett ganska lätt språk. För det är så svårt att hitta böcker som inte är för svåra med ett spännande innehåll. Dom som är svaga läsare och inte klarar av för svåra böcker har ofta svårt att hitta böcker som kan fånga de på det sättet som de mer svårlästa böckerna gör. Så en bok ska gärna vara spännande men ändå lättläst.

3. Vad är det som gör att eleverna inte tycker om att läsa?

- Kan samma elev ibland tycka om att läsa och ibland inte? När? Hur? Vad beror det på?

Lärare A - Det kan vara olika, dels kan det vara de här som är svaga i läsningen som får kämpa för att avkoda texten. Det krävs så mycket energi för dem att bara koda ut och läsa ut orden. Ibland tror jag inte att de får ett sammanhang och förstår inte det de läser och det blir för mödosamt. Det blir inte värt den ansträngningen som det är att ta sig igenom texten.

Sedan finns det de som läser med flyt och är duktiga på att läsa men som inte hittar rätt böcker. De som inte har fått den där häftiga känslan av att läsa en jättebra bok som man fångas av och fångas av. De här eleverna läser mer mekaniskt och de läser böcker men det är bara för att man ska men det ger

inte eleven något. Ibland kan man luras av att de kan läsa så bra men det kan vara så att de inte har någon läsförståelse, kan inte läsa mellan raderna eller förstå sammanhanget och då blir det fort tråkigt och ointressant för eleven.

Ett exempel är en elev som har varit duktig att läsa ända från början i årskurs 1 och har läst mycket. Men nu har han en period där det är lite trögt och jag vet inte om han behöver välja en annan typ av böcker. Kanske att han väljer för enkla böcker eller att man har läst samma genre väldigt länge och inte tar sig för att prova något annat. Han läser mycket serietidningar men också Harry Potter och andra svåra böcker med förståelse. Ibland kan man ju också hamna i perioder då man inte känner för att läsa och det är andra saker som lockar mer och det behöver ju inte betyda att man inte tycker om att läsa men just nu är det något annat som intresserar mer och som tar ens tid. Jag funderar på de här barnen ibland, vad de behöver och vad är det som gör att de stannar av och planar ut lite. De är duktiga och kan läsa med förståelse och flyt men de kanske inte utmanar sig själva. Jag har en tanke att det kan bero på att de har fastnat i en genre och att man är lite uttråkad i den genren. Man blir lite vilsen för man vet att man kan läsa de böckerna och då fortsätter man att läsa de böckerna och vågar inte utmana sig själv. Där måste man som vuxen kanske föreslå andra böcker som man tror att eleven kommer tycka om. Jag kan se att vissa barn och speciellt de som är duktiga läsare blir även lite kräsna och vill inte läsa något annat än det som de läst mycket av. De finner sig inte i att läsa vad som helst för de har börjat få en känsla för vad som är bra böcker och mindre bra böcker. Har man upplevt hur man tycker att en bra skriven bok är så blir det svårt att läsa något man tycker är lite halvdant. De väljer säkra kort för de vet att de kommer gilla dem. Där tror jag att man kan ha en ganska stor roll som vuxen att inspirera och tipsa om andra genrer.

Lärare B - Jag tror att det är ett motstånd med att läsa, när man inte har kommit så långt i sin läsutveckling och det är lite segt och trögt. Den största anledningen till att de tycker om att läsa eller inte är hur goda läsare dom är. Sen har jag funderat lite på hur det är med läsningen hemma. Dom som läser mycket hemma har det liksom med sig och tycker om att läsa. Både hur mycket dom själva läser, men också om föräldrarna läser för dom. Om föräldrarna är läsande människor och har böcker synligt hemma så har barnen ofta mer läsglädje. Dom elever som inte har den här läsglädjen är dom som inte tycker om att läsa. Dom får med sig mycket hemifrån.

Nu är det ju mycket digitalt också, och det är viktigt att man inte glömmer bort dom riktiga böckerna med papperssidor. Om man inte får uppleva det så minskar läsglädjen.

Det finns alltid några som är lättstörda och lätt distraherade som har svårt att sjunka in i handlingen och i boken. De tycker väl om att läsa men de måste vara fokuserade på just läsningen, annars kan de uppfatta läsningen som tråkig.

4. Anser du att elever med svårigheter kring läsning tycker mindre om att läsa, i sådana fall hur då?

- Vilka svårigheter finns i klassen?

Lärare A - Det är väldigt olika. En del har ett driv att man verkligen vill lära sig att läsa och förstår att jag måste träna på det. De finns också de som ger upp och som inte har det där drivet. Det är väldigt skönt i början och man vill att de ska få en positiv läsoplevelse. Det får inte vara töntigt eller meningslösa texter för det ger ju ingen läslust. Det måste vara en bok som är intressant även om den är lättläst. Där har det hänt mycket på de åren jag har jobbat som lärare och kommit mycket bra lättlästa böcker. De har en bra historia och det är en liten knorr på slutet eller som faktiskt kan ge en slags läsoplevelse fastän det är väldigt enkelt. Där gäller det att hitta de här böckerna till eleverna så att det gör mödan värt att ta sig igenom. En del ser svårigheterna men tänker att de här ska jag minsann klara av och jag måste övervinna de här medan andra ger upp lättare. Man hoppas att det ska smitta av sig från de eleverna som kan läsa och som tycker om att läsa på de eleverna som har det svårt så att de kan se vad de kan sikta mot men det kan bli motsatt effekt också när de ser vad de kan och vad de själva inte kan och då blir det ett nedslag istället. Det beror på personligheten hos barnet hur den reagerar.

Det gäller att man förstår vad man ska ha läsningen till. Små barn tänker bara att i skolan lär man sig att läsa men man måste förstå varför man ska lära sig läsa och vad är meningen och nyttan med det. Där kan det faktiskt vara bra med dator och ipad eftersom i spelen måste man kunna läsa för att kunna förstå vad man ska göra. Det har blivit en ingång för många att vilja lära sig att läsa för att komma vidare i spelen. Att läsa är ju inte bara att sitta med en bok. Att läsa är ju så mycket. Jag tror att de här eleverna är väldigt motiverade och då kan det bli lättare att läsa när de verkligen vill förstå och då spelar de ingen roll och orden är långa eller svåra för då har de motivationen att läsa vad det står. Det är lättare att lära sig läsa på det sättet än att läsa de där tillrättalagda läseböckerna som finns i skolor som inte är så intressanta.

De olika svårigheterna som finns i klassen är de som har svårt med bokstavsljud, saknar flyt, kodar ord för ord och saknar förståelse, kan inte läsa mellan raderna och kan inte dra egna slutsatser, blandar ihop bokstäver, pausar på fel ställen, har ett annat modersmål, har svårt att skärma av annat som pågår i klassrummet och svårt att fokusera på boken.

Lärare B - Ja, ohja. Dom får liksom anstränga sig, dom får jobba för att komma igenom texten så deras energi och fokus ligger på att stappla sig igenom och då har man inte alls samma fokus på innehåll. Vissa märker inte om dom läser fel för dom bryr sig inte om vad dom läser, dom vill bara komma vidare. Det är lite som den här Mateus-effekten, den som kan läsa läser mer och får ut mer, och den som inte kan läsa läser ingenting och kommer inte framåt och får inte ut något av det. Dom får aldrig uppleva den här bokslukarlusten, och det är så tragiskt att inte alla barn kommer dit.

Det finns inga diagnostiserade svårigheter kring läsning, som dyslexi, men sen kan man vara lite bekymrad över några som till exempel gissar på ord vilket kan vara ett tecken på dyslexi. Men dom är för små för att man ska kunna ta reda på om dom har dyslexi än. Det är ingen som är extrem heller vilket känns bra. Några är lite omogna och lite sena i sin utveckling och kommer igång senare också utan att det behöver ligga någon svårighet bakom.

5. Är det något annat som du uppmärksammat som kan ge lägre läslust hos eleverna?

Lärare A - Jag tror att A och O är att hitta rätt böcker. Att hitta de som intresserar dem och som är lagom utmanande. Det får inte vara för lätt eller för svårt.

Sedan finns det de som kämpar och tränar och tränar men det är fortfarande motigt. Då får man heller ingen läslust eftersom det är för jobbigt och får inget driv framåt. Man kanske också blir lite nedslagen av att andra kan läsa de här riktigt roliga böckerna som man kanske själv vill kunna läsa. Antingen blir man sporrad eller nedslagen av vad andra kan när det är väldigt olika nivåer i läsningen.

Man måste visa att det är viktigt att läsa och att man som lärare ger tid till läsningen och inte bara kastar in det när det blir tid över för då kan man nog minska lusten hos eleverna ganska radikalt. Vi läser varje morgon och den tiden är lite helig och den tiden flyttar vi inte på för att visa hur viktig läsningen är. Om inte läsande förebilder finns hemma blir skolan extra viktig för att kompensera för det.

Lärare B - Det gäller att man har bra och roliga böcker, lite fräscha och inte för gamla för dom ser inte så roliga ut. Man äter ju med ögonen när, och det är lite samma sak när man ska välja bok, det måste se lite härligt ut. Det finns ju bra böcker som är gamla men det är inte så rolig layout om man jämför med det som finns nu på 2000-talet. Även typsnittet och om sidorna har gulnat och sånt spelar roll.

Jag tror att det som talar emot läsningen och att den ska gå framåt är det digitala. Jag menar att det digitala slåss med läsningen. Barnen väljer hellre att exempelvis spela på en padda än att sätta sig med en bok, och jag tror att det är något som vi på något vis ska jobba med. Sen ska vi inte vara något motstånd till det heller, men det kanske går att läsa på andra sätt och kanske med hjälp av en padda eller så. Men det ger den här snabba belöningen (knäpper snabbt med fingrarna), och läsningen är mer en långsam njutning som då väljs bort av många barn.

6. Ser du några skillnader mellan pojkars och flickors läsning?

Lärare A - Ja, jag upplever från flera klasser att flickorna har mer läslust än killarna. Tjejerna blir mer fångade av en bok och kan glömma bort tid och rum medan för killarna är det mer en aktivitet. Tjejerna längtar till läsningen och vill fortsätta med sin bok och det ser jag inte lika ofta hos killarna. I den klass jag har nu är det väldigt mycket tävlande killar och de ska alltid mäta sig med varandra och tyvärr även i läsningen. Vem som väljer den tjockaste och svåraste boken och det gör att de väljer böcker som de egentligen inte klarar av och vill bara att de ska se ut som att man läser. I den här klassen ger det mer status att klara en svår bok. Tjejerna är mer ute efter upplevelsen av läsningen. Tjejerna kan berätta mer levande om det som de har läst, de har mer empati i läsningen och känna igen sig och dra paralleller till sina egna erfarenheter. De tipsar varandra om böcker och reflekterar över det de läser. Killarna bryr sig inte så mycket utan läser bara boken medan tjejerna lever sig in i böckerna på ett annat sätt. Killarna har inte heller lika bra självinsikt som tjejerna när de väljer böcker på rätt

nivå. Ett tag valde killarna bara jättelätta böcker och nu väljer de för svåra medan tjejer vet vad de klarar av och vad som är på rätt nivå. Killarna har fått för sig att ju tjockare bok man väljer desto bättre är man på att läsa. Jag generaliserar ganska hårt men det är ofta på det här sättet.

Förut läste de flesta tjejerna hästböcker och det intresserade inte killarna men sedan när tjejerna började läsa spännande böcker som passar för både tjejer och killar och då har de möts litegrann och tjejerna kan inspirera killarna. Andra genrer är mer inriktade på genus. Nu börjar tjejerna även vilja läsa kärleksböcker och de vill känna igen sig i huvudpersonen. De vill läsa böcker som är mer verklighetsbaserade och igenkännande medan killar vill rymma från verkligheten och läser om äventyr och superhjältar där det är väldigt effektivt, antingen jätteroligt eller jättläskigt.

Lärare B - Jag har ganska mycket killar som är starka läsare. Om man kollar på de som ligger på topp så är det ungefär lika många killar som tjejer. Men om man kollar på hela klassen så är killarna lite svagare än tjejerna. Om man kollar på dom svaga läsarna så är det fler pojkar exempelvis. Dom som ligger på medel och över medel är mest tjejer, och killarna ligger på medel och under medel kan man säga.

Något jag har märkt när man sitter och pratar med barnen under lunchen så är killarna otroligt inne i samtal kring dataspel, dom är väldigt fångade i spelens värld och leker olika spel. När jag pratar med tjejerna så kan dom leka älvor och sånt som kommer ifrån en bok. Tjejerna är mer bokinriktade och killarna är mer spelinriktade. Sen spelar tjejerna också dataspel, men dom blir inte lika maniska som vissa av killarna kan bli. Jag är glad att dom flesta föräldrarna har tid på hur länge dom får sitta och spela, annars tror jag att det lätt kan ta över. Hoppas verkligen inte att dom sätter tid på hur länge barnen får läsa (skrattar till), men det tror jag inte.

Det finns såklart många fördelar med dataspel, typ att man lär sig engelska ord. Men man får inte den här skönlitterära upplevelsen och språket som man får av att läsa en bok.

Killarna är mer intresserade av faktaböcker och spännande böcker. Tjejerna är också inriktade på spännande böcker, men även andra böcker som jag nämnde tidigare (böckerna under fråga 1).

7. Hur arbetar ni med läsning i klassen?

Lärare A - Egenläsningstiden har vi varje morgon och sedan är ju läsning i alla ämnen. Ibland har vi högläsning och läser vi en text tillsammans och kollar svåra ord, jag modellerar lite och frågar vad kan det här betyda? Vi arbetar med olika texter och olika lässtrategier tränas. Vi resonerar om textens betydelse. Vi har olika läsförståelseuppgifter. De läser när de ska leta fakta på nätet. Läsningen går in i alla ämnen och de läser både själva och vi läser tillsammans.

Lärare B - Svenskan och läsningen kommer in lite överallt. Jag känner att jag ibland har varit lite dålig att vara aktiv i min undervisning med just läsning. Men vi brukar ha tystläs, sen brukar dom ha läslogg

när dom ska läsa lite hemma och vi har haft lite läsgrupper och sånt. Men jag har inte haft något läromedel med lite olika typer av texter som man ska läsa och så, jag känner att det borde jag ha haft.

Jag läser ju högt också, och då brukar vi stoppa och prata om texten. Svara på lite frågor kring det jag har läst. Få fundera på vad som ska hända sen, och ibland får dom rita en bild på hur dom tror att karaktärerna ser ut eller vad dom ska göra här näst. Vi har också jobbat lite med en läsande klass, dom här läsfixarna, men inte så jättemycket än.

Just nu jobbar vi mycket med faktatexter där barnen har fått skriva om olika djur, men det är ju inte skönlitteratur.

8. Hur motiverar du dina elever till att läsa?

Lärare A - Dels att prata om varför man ska kunna läsa och förstå vad man ska ha läsningen till. Att kunna läsa är en förutsättning för så mycket i livet. För att kunna sätta sig in i saker och andra världar, inlevelseförmåga, att känna empati och gå i någon annans skor och få förståelse för andra. Sedan försöker jag vara en förebild och själv visa att läsning är viktigt. Jag försöker visa på att jag själv är en läsande person och sitter själv och läser en egen bok tyst när eleverna läser. Vi har högläsningböcker och läser tillsammans. Gärna dela med mig av läsoplevelser och låta barnen tipsa varandra. Biblioteket är en viktig del också. Vi går till skolbiblioteket varje vecka och man måste se till att det finns bra böcker omkring dem. När de är mindre har jag böcker i klassrummet som exponeras så att de lockas till dem. På olika sätt försöker jag förmedla lusten och glädjen i att läsa och uppmuntra hela tiden. Jag önskar att jag skulle ha tid att läsa mer barn- och ungdomsböcker så att jag skulle kunna tipsa en elev om en bok som passar hen och mer rikta tipsandet till specifika elever.

Jag försöker även koppla läsandet med skrivandet genom att de som skriver väldigt bra är också de som läser mycket böcker. De har många idéer och stort förråd att plocka ur. En del skriver sig till läsning också och att skriva en bra text som andra uppskattar att läsa driver många till att läsa mer. Många elever gillar att läsa det som en annan elev har skrivit och ger respons på det.

Lärare B - Jag säger åt dom att läsa bara (skrattar till och säger det med en skämtsam ton). Nej men dom flesta behöver jag inte motivera för dom tycker om att läsa och när vi ska läsa så gör dom det självmant och med glädje. Sen har vi dom här som har svårt att hitta något och läsa, så vi har varit en hel del på biblioteket i tidigare årskurser. I ettan var vi på biblioteket en gång i månaden vilket var väldigt bra för dom här som har svårt att hitta en bok. Men nu har ju biblioteket sagt att skolan inte får utnyttja folkbiblioteket för att det ska finnas bibliotek på varje skola, så dom har stått med en hand upp i ansiktet och sagt "du får inte komma in" när jag kommer med barnen och det är jättetråkigt.

Jag brukar åka till biblioteket och låna böcker på mitt kort som jag tar med till klassen till dom här som behöver nya och intressanta böcker. Vi brukar också låna upp böcker från skolbiblioteket och ställa upp här hos oss, då får barnen se lite nya böcker och det fungerar som en motivationshöjare när

det kommer något nytt. Sen även det här med att det ska vara en tilltalande layout som jag sa förut (fråga 5).

Böckerna får inte ha en för barnslig och fånig text, själva innehållet. Det ska vara en lättläst bok men med ett svårt innehåll. Innehållet måste utmana och ge någonting för att barnen ska bli motiverade till att läsa vidare.

9. Hur väcker du läslusten hos eleverna?

Lärare A - Det är mycket taiming om att hitta rätt bok vid rätt tillfälle. Ibland kan man läsa en inledning till en bok och eller ett utdrag för att locka eleverna till att vilja fortsätta läsa den. Jag kan också välja den första boken ur en serie och läsa den högt och sedan tipsa barnen om att det finns en fortsättning av den här serien som de som tyckte om den kan vilja läsa. Då har man hjälpt in dem i lite förförståelse och de är lite inne i boken och då blir det lättare att läsa nästa.

Lärare B - Man kan börja läsa någon bok högt, ett kapitel eller två. För det som vissa har svårt för att verkligen komma in i boken. Det kan vara en bok som de från början inte hade valt för att det kanske är en tråkig framsida, men innehållet är ändå bra och passar. Lite dolda skatter som de inte upptäcker själva.

10. Hur ser utbudet av skönlitteratur ut?

- Hur ser samarbetet med biblioteket ut?

Lärare A - Det är en stor lycka att vi har skolbiblioteket därför att det är nära och det är lätt att byta ut en bok som man läst ut. Ibland åker vi ner till stadsbiblioteket men inte så ofta för det känns som att de hittar bra böcker som de tycker om i skolbiblioteket. Det köps in ganska mycket nytt här. Alla har alltid minst en bok som de kan läsa ur men man kan även låna hem. Eftersom biblioteket finns behöver man inte ha lika mycket tillgängliga böcker i klassrummet. Ibland kommer även skolbibliotekarier ut i klassrummen och ger boktips och eleverna får även vara med och tipsa om böcker som de vill att biblioteket ska köpa in. Det är väldigt kul för jag har många storläsare i klassen och om de köpt eller lånar en jättebra bok från stadsbiblioteket och då kan de tipsa biblioteket om den. Sedan har vi tillsammans med biblioteket börjat bygga upp sådana här boklådor där man har flera böcker av samma sort så man har lite bokcirkel i klassen och kan ge samma bok till ungefär fem elever och de får jobba tillsammans i gruppen kring boken och göra uppgifter till boken. Bibliotekarien hjälper även eleverna med källkritik ute i klasserna. Eleverna har även hjälpt till en dag per termin i biblioteket att sortera böcker och vara lite biblioteksassistenter. Skolbiblioteket är verkligen jätteviktigt och jag skulle aldrig vilja jobba i en skola utan ett bibliotek. Det måste finnas tillgång till böcker om man vill att eleverna ska läsa.

Lärare B - Jag har tagit med många böcker hemifrån också eftersom att mina egna barn är stora nu. Men dom flesta av dom böckerna har försvunnit nu. Jag skulle önska att det fanns mer pengar så att jag kan beställa lite böcker till min klass. Som tur är så beställer bibliotekarien här på skolan in lite nya böcker till skolbiblioteket i alla fall.

Som jag nämnde så får vi ju inte längre använda oss utav skolbiblioteket. Vi har inget samarbete med kommunens bibliotek, dom har väldigt få bestämda tider där en årskurs exempelvis får komma på besök en gång per termin. Om barnen har läsande föräldrar så går dom på biblioteket på fritiden, men i skolan har vi inte den möjligheten.

11. Har du något du vill tillägga?

Lärare A - Jag använder aldrig läseböcker utan jag använder alltid skönlitteraturböcker även i lästräningen. Jag tycker att de tillrättalagda läseböckerna är trista och ointressanta. Jag tror inte på den här idén att alla ska läsa samma sak. Alla lär sig ju inte på samma sätt och alla har inte samma intresse. Det är begränsande att använda läseböcker. Man vill ju hellre leda in eleverna till att läsa en riktig bok och det är ju mycket häftigare än att behöva läsa sidan elva till arton i läseboken. Jag använder mycket hellre små enkla böcker med lite text för att eleven ska få känslan av att ha läst en riktig bok. Det blir även lätt ett tävlande i en läsebok när alla ska nå en viss sida. När alla har olika böcker behöver man inte tänka på hur duktig någon annan är på att läsa. Man kan också tidigt få in dem i olika genrer som de kan vara intresserade av.

Om man har en grabb som är jätteintresserad av fotboll eller motor cross så klarar han mycket lättare av att läsa en bok som handlar om det även om den är svår för det handlar om något som han är intresserad av och kan lite om och har förförståelse kring ämnet. En sådan bok skulle han klara av mycket bättre än en enkel bok som han tycker är tråkig. Motivationen är ju drivkraften innan man har den där läslusten. Då gäller det att hitta något som eleverna tycker om att läsa.

Lärare B - Det är lätt att läsningen blir något som bara hakar på någonting annat. Jag som lärare låter det självjobbas och jag har lite dåligt samvete över att jag inte har varit så aktiv som jag hade kunnat vara. Men det är ju lite utav en lärares dilemma, det här med att tiden inte räcker till tyvärr.

Bilaga 5: Elevsvar från enkäten

1. Är du kille eller tjej?

Klass A - Det var 21 elever som svarade på enkäten. 8 var killar och 13 var tjejer.

Klass B - Det var 22 elever som svarade på enkäten. 12 var killar och 10 var tjejer.

2. Tycker du om att läsa böcker? Ja eller nej?

Klass A - 7 av pojkarna svarade att de tycker om att läsa och 1 pojke tycker inte om att läsa. 12 av flickorna svarade att de tycker om att läsa och 1 flicka tycker inte om att läsa.

Klass B - 8 av pojkarna svarade att de tycker om att läsa, 2 pojkar svarade att de tycker om att läsa ibland och 2 tycker inte om att läsa. Alla 10 tjejer svarade att de tycker om att läsa.

3. När läser ni böcker i skolan?

Klass A - Eleverna svarade att de läser varje morgon och några läser till att de läser också lite under dagen.

Klass B - Eleverna svarade att de brukar läsa när de har tystläs och när de har blivit klara med en uppgift. Många svarade att de brukar läsa lite då och då.

4. Läser du böcker på din fritid?

Klass A - 6 av pojkarna svarade att de läser på sin fritid och några av de läser på kvällen. 2 av pojkarna läser inte på sin fritid. 11 av flickorna svarade att de läser på sin fritid och läser på helger, kvällar och lov. 2 av flickorna svarade att de inte läser på sin fritid.

Klass B - Det var 2 pojkar som svarade att de inte läser på fritiden, de andra 10 läser på sin fritid men olika mycket. 3 av tjejerna läser inte på sin fritid och de andra 7 läser mycket eller ibland på sin fritid.

5. Vad är kul med att läsa?

Klass A - Eleverna svarade att det är roligt, man hamnar i en fantasivärld, när böckerna är bra, när det är spännande, man får bilder i huvudet, att vara ifred, att lära sig nya ord och när man lär sig nya saker,

Klass B - Både pojkarna och flickorna svarade att det är kul när det är en spännande och läskig handling. Många svarade att det är kul att läsa för att man lär sig nya saker.

6. Vad är tråkigt med att läsa?

Klass A - De flesta eleverna svarade att det är tråkigt när boken är för svår eller inget är tråkigt. Några elever skrev att ibland får jag ont i huvudet, när det är för mycket text eller om boken är för läskig.

Klass B - Många svarade att det inte finns något tråkigt med att läsa. Några elever tycker det är tråkigt att läsa när de läser en tråkig bok.

7. Tycker du att det är svårt att läsa? Ja eller nej?

Klass A - 2 av pojkarna svarade att de tyckte att det är svårt att läsa och 6 av pojkarna tycker inte att det är svårt att läsa. 1 av flickorna tycker att det är svårt att läsa och 12 av flickorna tycker inte att det är svårt att läsa.

Klass B - Det var 3 pojkar som svarade att det är svårt att läsa, de andra 9 tycker inte att det är svårt att läsa. Bland tjejerna var det 1 som svarade att det är lite svårt att läsa, de övriga 9 tycker inte att det är svårt.

8. Vad tycker du om att läsa för böcker?

Klass A - Flickorna tycker om att läsa böcker som är spännande, roliga, läskiga, fantasifyllda, fakta och sagor. De kan också vara zombieböcker eller djurböcker.

Några titlar som flickorna nämnde var *Den magiska kappan*, *Minecraft* och *Sigge*.

Pojkarna tycker om att läsa böcker som är spännande och fantasy. Zombieböcker och djurböcker gillar även pojkarna. Några titlar som pojkarna nämnde var *Amulett*, *Lego Star Wars*, *Gladiator*, *Harry Potter*, *Vargbröder* och *Sagan om ringen*.

Klass B - Både pojkarna och flickorna tycker om att läsa *LasseMaja*, *Nelly Rapp* och böckerna om *Jack*. Några pojkar svarade att de tycker om att läsa spännande böcker. Kapitelböcker och faktaböcker var populärt bland både pojkar och flickor.

9. Har du många böcker att välja mellan?

Klass A - Alla elever svarade ja på frågan och några la till att de har ett stort bibliotek.

Klass B - Alla elever i klassen förutom 2 svarade att de har många böcker att välja mellan. En av eleverna som upplevde att hen inte har så många böcker att välja mellan svarade att det finns mer att välja på när man går till skolans bibliotek.

10. Vad skulle göra att läsningen blir roligare?

Klass A - Läsa mer spännande böcker, en soffa, lite musik, sitta själv i sitt rum, tjockare böcker, lite mer böcker i klassrummet, mer böcker om spöken, färglägga bilderna i kapitelböcker, inget och äta godis. En tjej skrev: sitta i ett rum med släckt lampa och tända ljus och sitta i en soffa med mina kompisar.

Klass B - Några elever svarade att läsningen skulle bli roligare om de fick läsa en roligare bok. Spännande böcker med roliga avslut skulle också göra läsningen roligare. En elev svarade att stora böcker är roligare att läsa. En annan elev svarade att det skulle vara roligare om skolans biblioteksböcker fanns tillgängliga i klassrummet.

11. Är det något annat du vill berätta?

Klass A - Ingen av eleverna ville tillägga något.

Klass B - En elev ville berätta att hen läser mycket hemma, och en annan elev ville berätta att hen vill ha fler spännande böcker att läsa.

Stockholms universitet/Stockholm University
SE-106 91 Stockholm
Telefon/Phone: 08 – 16 20 00
www.su.se

Stockholms
universitet